

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
att säkerställa studiero vid Alneskolan 5-9 i
Örnsköldsviks kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Alneskolan 5-9

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Alneskolan 5-9 i Örnsköldsviks kommun ingår i detta projekt.

Alneskolan 5-9 besöktes den 15 till 17 september 2015. Ansvariga inspektörer har utredare Josefine Esbjörnsson och utredare Johan Johansson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 19 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersök om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Alneskolan 5-9

Alneskolan är belägen i Örnsköldsviks kommun och omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Skolan är indelade i två skolenheter, Alneskolan F-4 och Alneskolan 5-9. Denna granskning omfattar Alneskolan 5-9 och endast de elever som går i årskurserna 7-9. Skolenheten leds av en rektor och har totalt 230 elever varav 128 i årskurserna 7-9.

Skolinspektionen genomförde år 2010 tillsyn av Alneskolan 5-9 och i beslutet konstaterades flertalet brister. Huvudmannen förelades att vidta åtgärder för att säkerställa att lärarna följer och arbetar efter de nationella målen i varje ämne som eleven får undervisning i, att lärarna regelbundet följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen, samt att rektorn tar ansvar för att skolans resultat regelbundet dokumenteras och utvärderas som ett led i skolans systematiska kvalitetsarbete. Tillsynen avslutades 2011-06-22. Örnsköldsviks kommun granskades även våren 2015, men det gjordes inget tillsynsbesök på Alneskolan 5-9.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 92 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 235 poäng. Kunskapsresultaten har förbättrats sedan 2014, både avseende genomsnittligt meritvärde och andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen. Med undantag av engelska, idrott och hälsa och matematik har samtliga elever nått lägst betyget E i alla ämnen.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen har besvarats av totalt 109 elever vilket är 85 procent av samtliga elever i årskurserna 7–9 på Alneskolan. Resultatet visar att 58 procent av de elever som besvarat enkäten anser att de i hög eller ganska hög utsträckning har studiero på lektionerna och 83 procent uppger att de lär sig mycket på lektionerna. Resultatet visar också att över hälften av eleverna anser att andra elever stör på lektionerna, och fler än var tredje elev uppger att de inte får tillräckligt utmanande arbetsuppgifter.

Resultat

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

Vid lektionsobservationer ser Skolinspektionen flertalet goda exempel på uppmuntrande och stödjande lärmiljöer. Lärarna ger då instruktioner både muntligt och skriftligt och förvissar sig sedan att eleverna förstått uppgiften genom att ge ytterligare förklaringar ifall det finns behov av det. Lärarna tilltalar eleverna på ett vänligt och uppmuntrande sätt, erbjuder ledning i hur eleverna kan utveckla sina svar, och i de fall eleverna arbetar i grupp ger läraren små inspel för att få till en tydligare gemensam arbetsprocess i gruppen. Återkommande frågor från läraren till eleverna i dessa fall är: Hur tänker du då? Håller ni andra med? I de fall eleverna arbetar enskilt frågar lärarna hur eleverna känner inför

uppgiften och dess svårighetsgrad, lyssnar och ler uppmuntrande och ger positiv respons inför det svar som eleverna ger. Skolinspektionen ser också exempel på hur lärarna genom små kommentarer skapar en relation till eleverna genom att visa ett personligt intresse för dem.

Skolinspektionen observerar flera undervisningssituationer där eleverna är mycket aktiva och har många och återkommande frågor och reflektioner kring det ämne som lektionen är tänkt att behandla. I dessa fall förekommer det att lärarna i hög grad försöker bemöta inspel som eleverna har, men för att hinna med alla samt följa den planering som är tänkt för lektionen blir lärarnas svar mycket kortfattade och mer av konstaterande karaktär. Det leder till att inspel från eleverna som hade kunnat erbjuda ett slags fördjupning eller för eleverna intressant vinkling på ämnet skyndas förbi. Det förekommer också att lärarna vänligt men bestämt säger till eleven att deras fråga inte är relevant.

Av lektionsobservationerna framgår också att delar av skolans lärare använder ett system med färgade kort som eleverna ska visa när de behöver hjälp.

De intervjuade eleverna uppger att merparten av deras lärare bryr sig om dem och hur det går för dem i skolan, och att lärarna visar sitt engagemang genom att visa intresse för hur eleverna upplever sin skolsituation. I detta ingår enligt eleverna att sprida frågor i hela klassen så att alla elever är delaktiga, att ha intressanta lektioner, samt att även våga fråga sådant som är viktigt, men som kanske inte direkt är kopplat till undervisningen, exempelvis hur eleven mår. Vidare ska en engagerad lärare enligt de intervjuade eleverna säga till de elever som stör och vara tydlig och inte tveka. De intervjuade eleverna uppger även att inte alla lärare upplevs som engagerade och att det också finns lärare på skolan som inte bemöter dem med respekt. De intervjuade eleverna uppger som exempel att vissa lärare favoriserar elever som är duktiga i ämnet och att lärare synliggör individuella prestationer inför hela klassen på ett sätt som eleverna inte tycker om. Av elevintervjun framkommer även att det sällan uppstår bristfällig studiero hos de lärare som upplevs vara engagerade och bry sig om eleverna.

De intervjuade eleverna beskriver vidare att skolan ordnar aktiviteter i samband med skolstarten och vid temadagar kring hur man ska bete sig mot varandra. Elevintervjuerna visar att eleverna har olika bild av hur aktivt detta arbete är.

I de enkäter som Skolinspektionen genomfört såväl före besöket på skolan som efter de observerade lektionerna uppger merparten av eleverna att lärarna i hög grad bryr sig om hur det går för dem, och visar dem respekt.

Lärare som intervjuats framhåller vikten av att skapa goda relationer med eleverna, exempelvis genom att våga göra saker tillsammans med eleverna och bjuda på sig själva. Detta leder enligt lärarna till att det blir lättare att samtala med eleverna om deras studiesituation. Av lärarintervjuerna framkommer även att de upplever att de inom ramen för sitt dagliga arbete arbetar med normer och värden och försöker beröra aktuella händelser, exempelvis de stora flyktingströmmarna. De uppger också att de har en ambition om mer långsiktiga åtgärder kring exempelvis temadagar och månadens dilemma, men att detta inte alltid hinns med. De intervjuade lärarna framhåller också att man arbetar med bemötandefrågor i årskurs 7 när eleverna oftast är nya för varandra eftersom klasserna ändrats om. Det framkommer även av lärarintervjun att arbetet med normer och värden i varierande grad följs upp på något systematiskt sätt. En del lärare uppger att de utvärderar direkt genom att de märker av om upplägget fungerat eller inte. De intervjuade lärarna uppger också att skolan årligen genomför en trivselenkät, och att resultat från denna alltid synliggörs, men att skolan behöver bli bättre på att vidta åtgärder utifrån det som enkäten visat. Exempelvis framkom vid senaste enkäten ett behov av att genomföra trygghetsvandringar på skolan, men enligt de intervjuade lärarna har detta inte blivit av.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.
- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

Vid merparten av de lektioner som Skolinspektionen besökt tar lärarna ett tydligt ansvar för det arbete som ska genomföras på lektionen. Lärarna har då skrivit upp dagens planering på tavlan, vilka uppgifter som ska genomföras och hur lång tid eleverna ska arbeta med anvisat

material. De observerade lektionerna har sedan i hög utsträckning genomförts såsom planeringen på tavlan angett.

På flertalet observerade lektioner dominerar det lärarledda klassrumssamtalet och eleverna får lite utrymme för eget arbete och arbete tillsammans med sina klasskamrater. Eleverna reagerar på detta genom att påtala för läraren att de inte hinner göra de efterföljande arbetsuppgifterna. Vid övergångar vid byte av arbetsuppgifter har samtliga observerade lärare ett i huvudsak lyhört förhållningssätt gentemot sina elever. I de fall eleverna efterfrågar mer tid hörsammas elevernas önskemål i stor utsträckning. Viss oro, såsom icke undervisningsrelaterat prat och rörelse i klassrummet förekommer i övergångarna. Lektioner avslutas sedan i varierande grad på ett samlat och sammanfattande vis. Det förekommer att lektioner avslutas med en återblick på vad som behandlats och koppling till hur det passar in i arbetsområdet, men också att lektioner avslutas med ett kort tillkännagivande att tiden är slut, eller genom att elever reser sig och går utifrån klassrummet.

Vid lektionsobservationerna kan Skolinspektionen se att lärarna använder sig av varierande strategier för att möta oro i klassrummet. Det förekommer i huvudsak hyssjande utan att någon särskild elev tilltalas; *"hörrni, nu får ni vara tysta"*, men även direkta tillsägelser till berörda elever där elevens namn uttalas högt, ofta med en tillhörande uppmaning om att sluta med ett visst beteende. Lärarna påminner också om överenskomna ordningsregler, exempelvis att använda de färgade korten om de behöver hjälp. I de fall elever bryter de överenskomna reglerna och exempelvis begär ordet självmant genom att svara rakt ut i klassrummet eller ignorera de röda korten och istället ropa på läraren varierar det i vilken utsträckning detta möts med ett agerande från lärarens sida. Sena ankomster förekommer i mycket liten utsträckning, men i de fall det händer tar man inte någon större notis om den elev som kom sent och eleverna sätter sig oftast på sina platser utan att störa undervisningen.

De intervjuade eleverna uppger att det varierar i vilken utsträckning lärarna är tydliga med vad de ska arbeta med på en lektion, och vad syftet med undervisningen är. Av elevintervjun framgår att vissa lärare är väldigt tydliga genom att de exempelvis skriver upp dagens arbete på tavlan, och även berättar vad det är tänkt att de ska lära sig, men att det är långt ifrån alla som gör på detta vis. De intervjuade eleverna uppger vidare att de i vissa ämnen arbetar på samma sätt hela tiden medan de i

andra ämnen möter en mer varierad undervisning. Enligt de intervjuade eleverna är vanligast förekommande att alla arbetar med samma sak. De intervjuade eleverna framhåller också att lärarna sällan efterfrågar deras synpunkter kring undervisningen. Av elevintervjuerna framgår även att vissa lektioner, särskilt lektioner i slutet av dagen, upplevs som stökiga och att många elever då pratar om annat än ämnet. Enligt eleverna blir det bättre studiero om lektionerna är intressanta och har ett varierat upplägg. De intervjuade eleverna uppger att de har svårt att koncentrera sig på lektioner där studieron brister, och att detta påverkar deras möjligheter att få gjort de uppgifter som de blivit anvisade.

Enligt de intervjuade eleverna är det inte alla lärare som aktivt tar tag i en stökig undervisningssituation och ser till att den upphör. Enligt eleverna säger vissa lärare återkommande till, men lyckas inte få eleverna att lyssna och ändra beteende. Av elevintervjun framgår också att eleverna anser att om en lärare är engagerad lyssnar man mer när man blir tillsagd. Flertalet elever framför i intervjuer att de efterfrågar *"hårdare tag"* och vill att elever som stör ska skickas ut från klassrummet, men att detta endast sker i mycket begränsad omfattning. Enligt de intervjuade eleverna brukar lärarna istället höja rösten och säga till eleverna att de kommer att utvisas från klassrummet om de upprepar sitt beteende, men enligt eleverna gör lärarna nästan aldrig det. Eleverna känner inte till om det förekommer några andra disciplinära åtgärder på skolan.

I de enkäter som Skolinspektionen gjort i samband med lektionsobservationerna tycker merparten av eleverna att lärarna ser till att eleverna förstår vad de ska göra. Merparten av eleverna anser också att de får vara med att påverka undervisningen, och att de får arbeta på olika sätt på lektionerna samt att läraren är tydliga med vilka regler som gäller liksom ser till att de följs. Av den inledande enkät som samtliga elever i årskurs 7-9 genomförde före Skolinspektionens besök framgår att merparten, cirka 90 procent av eleverna, uppger att de förstår vad de ska lära sig på lektionerna. Dock uppger över 20 procent av eleverna att de i låg utsträckning får arbeta på olika sätt på lektionerna och närmre 26 procent anser inte att de får komma med synpunkter på vad som ska göras på lektionerna.

Enligt de intervjuade lärarna varierar det i vilken utsträckning eleverna efterfrågar vad som är syftet med undervisningen. Av lärarintervjuerna framgår att man använder varierande strategier för att tydliggöra vad

eleverna ska kunna, och att varje lärare gör de avvägningar som bedöms vara lämpliga. De intervjuade lärarna uppger också att det finns en risk att man "tappar" eleverna om de inte vet vad de ska göra. De intervjuade lärarna framhåller också att de har ett ansvar för att låta eleverna prova på att arbeta på olika sätt, men att de också arbetar för att eleverna ska känna igen ramarna för undervisningen genom exempelvis liknande uppstart och avslutning av lektionen. De intervjuade lärarna uppger vidare att de styr över var eleverna ska sitta i klassrummet, och att de försöker utforma detta utifrån den kunskap de har om eleverna och vad de tror kommer att fungera bäst i klassrummet.

Enligt de intervjuade lärarna är det lättare att såväl förebygga som ingripa vid bristfällig studiero om man har skapat en relation med eleverna. De intervjuade lärarna uppger att om de vid en sådan situation brukar tydligt påpeka för involverade elever vad som hänt och beskriva vilka konsekvenser deras beteende får för undervisningen, och att detta förhållningssätt brukar fungera. De intervjuade lärarna bekräftar elevernas utsaga gällande utvisning från klassrummet och säger att de inte använder sig av detta då de fortfarande har tillsynsansvar för den utvisade eleven och att detta blir allt för svårt att efterleva när eleven inte är kvar i klassrummet.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

Under de lektioner som Skolinspektionen observerat arbetar eleverna i huvudsak med samma arbetsuppgifter. Vid några lektioner är arbetsområdet så utformat att eleverna kan välja svårighetsgrad på uppgifterna. Lektionsobservationerna visar också att lärarna gör på olika sätt när de ska förklara för eleverna vad de ska göra. I några fall ges först en allmän instruktion och sedan går läraren runt till de olika eleverna och ger vid behov ytterligare förklaringar samt individuell feedback utifrån hur eleverna har gripit sig an uppgifterna och vad de presterat. Det förekommer också att lektioner utgörs av i förhållande till lektionslängd långa passager med lärarledda klassrumssamtal där en uppgift ska lö-

sas gemensamt av klassen samtidigt. På dessa lektioner adresserar läraren i huvudsak de elever som aktivt påkallar uppmärksamhet, exempelvis genom att räcka upp handen eller säga en kommentar rakt ut i klassrummet. Vid dessa tillfällen förekommer ingen individuell feedback eller särskild anpassning. Skolinspektionen har inte kunnat se att någon elev har använt alternativt material, exempelvis inlästa läromedel, men enligt de lärare som undervisat vid observerade lektioner har det förekommit anpassningar utifrån att elever med exempelvis synnedsättningar har fått sitta längre fram i klassrummet.

Elever som är passiva eller överksamma i klassrummet bemöts oftast inte på något särskilt sätt. Det förekommer att läraren tilltalar eleven med namn, lägger handen på axeln och frågar vänligt om eleven är trött. Lärarens agerande medför dock inte att eleven bryter sitt passiva beteende. Skolinspektionen har också observerat elever som till synes bara delvis eller inte alls följer undervisningen. Vid en sådan situation ingriper läraren först efter det att andra elever uppmärksammat och kommenterat situationen. Efter lektionen har läraren bett dessa elever att stanna kvar för att prata enskilt med dem. Detta samtal har varit mycket kort och genomförts under tiden som övriga elever förflyttat sig ur klassrummet.

Av elevintervjuerna framgår att gruppen oftast arbetar med samma sak och att eleverna i huvudsak är nöjda med svårighetsgraden på anvisade uppgifter. De säger också att de hos de flesta lärare kan be om extrauppgifter ifall de önskar ytterligare utmaningar. I de fall undervisningen upplevs som svår uppger de intervjuade eleverna att förutom att fråga undervisande lärare finns det även hjälp att få hos skolans speciallärare. Vid de enkäter som genomförts i samband med lektionsobservationerna uppger merparten av eleverna att de lär sig mycket på de lektioner som Skolinspektionen observerat. Vid vissa av de observerade lektionerna visar dock enkäterna att det finns elever som har en motsatt uppfattning och inte tycker att de lär sig så mycket. Av Skolinspektionens elevenkät inför granskningen framgår att cirka 30 procent av eleverna tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter. Ungefär lika stor andel av eleverna, närmre 30 procent, tycker inte att skolarbetet är intressant.

Av intervjuer med lärare framgår att det finns en ambition att möta alla elever utifrån deras behov, men att de upplever att det är svårt, särskilt om elevens behov är komplexa. Lärarna uppger att de arbetar med extra anpassningar, men att effekterna av dessa skulle behövas följas upp

bättre. Lärarna tycker att det är svårt när undervisningsgrupperna är stora och många elever har behov av handledning och stöd.

De intervjuade lärarna uppger vidare att rektorn har som målsättning att förbättra skolans måluppfyllelse och även höja skolans meritvärde, främst genom att alla klarar kunskapskraven men även genom att stimulera de elever som lätt når målen.

De intervjuade lärarna beskriver att de uppmuntrar eleverna att söka kunskap på egen hand och att de grupperar eleverna så att elever med olika förutsättningar får arbeta tillsammans i syfte att de ska lära av varandra.

Enligt de intervjuade lärarna finns det vissa grupper där det förekommer passiva och oengagerade elever. Enligt de intervjuade lärarna beror elevers passivitet på lektionerna oftast inte på att de inte förstår innehållet i undervisningen. Av lärarintervjuerna framkommer också att lärarna har varierande strategier för att få igång eleverna och bryta deras passivitet. Vissa lärare uppger att de exempelvis strävar efter att fördela frågor i klassrummet på ett sådant sätt att alla elever blir inkluderade i samtalet. Andra lärare framhåller att det är viktigt att upplysa eleverna om behörighetsreglerna för gymnasiet för att därigenom betona vikten av att eleverna tar sitt skolarbete på allvar. Enligt de intervjuade lärarna har de även i vissa fall genomfört individuella samtal med berörda elever.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i olika utsträckning genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero. Utredningen visar att lärandemiljön överlag är god och att eleverna med några undantag tycker att lärarna bryr sig om hur det går för dem och att de blir respektfullt bemötta. Utredningen visar också att lektionerna är välplanerade men att det varierar beroende på lärare och ämne i vad mån lektionerna har en struktur som innebär att arbetssätt och arbetsformer varieras och där eleverna ges möjlighet att ha synpunkter på vad de ska arbeta med. Vidare visar utredningen att alla lärare inte på ett konstruktivt sätt ingriper när elever inte följer med i undervisningen. Slutligen visar utredningen att många elever saknar studiero på lektionerna och alla lärare inte ingriper på ett sätt som leder till en förbättrad lärandemiljö i klassrummet.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.
- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.
- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Skolans förebyggande arbete

Rektorn uppger att arbetslagen årligen ombeds att lämna in underlag avseende hur de i sin undervisning arbetat med normer och värden under läsåret som gått. Av rektorsintervjun framkommer vidare att inte alla lämnat in ett sådant underlag och rektorn ser att det kan vara en viktig signal för honom att beakta i sitt fortsatta utvecklingsarbete. Enligt rektorn syftar skolans värdegrundsarbete till att alla elever ska kunna "*vara sig själva*". Enligt rektorn behöver toleransen för olikheter förbättras. Rektorn uppger att det förekommit en viss "*omklädningsrumsmentalitet*" bland eleverna, och att han som ett resultat av detta planerat att vända sig till en av stadens idrottsföreningar för att samarbeta med dem kring ett värdegrundsprojekt.

Rektorn uppger vidare att han bland annat genom lektionsbesök som både han själv och skolans specialpedagog genomfört, fått en ganska god bild av vilka områden som är mest angelägna att arbeta vidare med. Skolan har enligt rektorn tidigare arbetat för att utveckla formativ bedömning men eftersom detta projekt inte fick den genomslagskraft som det var tänkt ser rektorn ett stort behov av att åter satsa på detta för att därigenom tydliggöra läraruppdraget. Rektorn framhåller att skolan har stor utvecklingspotential, men att det finns en varierande praktik bland lärarna som delvis bottnar i olika förståelse av läraruppdraget men också att i alla lärare inte förmår skapa tillräckligt goda förutsättningar för elevernas lärande och utveckling.

Enligt rektorn finns det en hel del undervisning på skolan som bedrivs utifrån ett återkommande upplägg och som rektorn fått återkopplat från eleverna att den upplevs som tråkig. Det är rektorns uppfattning att sådan undervisning lätt får eleverna att tröttna, och att om man som lärare förmår göra undervisningen intressant så får man ofta studiero på köpet. Vidare uppger rektorn att skolan i större utsträckning behöver anpassa undervisningen efter de elever man har i sin grupp, och inte tvärtom vilket enligt rektorn till viss del sker vid tidpunkten för granskningen. Därför anser rektorn att det är viktigt att lärarna samplanerar, och lär av varandra. Enligt rektorn är ett viktigt led i detta att synliggöra goda exempel och att i högre utsträckning använda förstelärarna för skolutvecklingsuppdrag. Rektorn uppger att han har planerat för organisatoriska förändringar med anledning av detta där förestelärarna kommer att få tydligare direktiv att leda skolans nyinrättade utvecklingskonferenser. Rektorn uppger vidare att han inom ramen för skolans satsning på formativ bedömning kommer att följa upp varje enskild lärares undervisning.

Skolans agerande för att upprätthålla studiero

Av rektorsintervjun framgår att skolan tidigare haft trivselregler som i hög grad varit klassrumsspecifika, d.v.s. läraren upprättade tillsammans med sina elever regler utifrån hur arbetet skulle bedrivas under lektionstid. Rektorn uppger att han vid sitt tillträde tog fram ett förslag på skolgemensamma ordningsregler som elever och föräldrar fick komma med synpunkter på. Enligt rektorn är efterlevnaden "*ganska god*" och alla lärare tar tag i situationer som uppstått. Det är enligt rektorn inte så vanligt med disciplinära åtgärder på skolan. Det finns en fastställd åtgärdstrappa som man ska ta till om någon elev bryter mot reglerna.

Rektorn uppger vidare att skolan överlag har ganska bra studiero, men att det förekommer oro i vissa klasser. Av rektorsintervjun framgår vidare att flertalet lärare säkerligen har en gemensam bild av vad det innebär att ha studiero i sitt

klassrum, men att det saknas ett skolövergripande tänk kring detta och enligt rektorn finns det lärare som behöver stöd och handledning i sitt arbete med att säkerställa studiero. Enligt rektorn saknas det systematik i detta arbete vid tidpunkten för granskningen.

Rektorn uppger vidare att det också förekommit insatser som varit riktade mot de elevgrupper där studieron inte varit tillfredsställande. De exempel som lyfts fram både i intervju med rektorn och i inskickad dokumentation handlar om samtalsövningar av olika slag och viss lärarförstärkning i grupper där sådana behov framkommit. Lärarna uppger att de fått arbeta mycket hårt för att skapa ett gott lärandeklimat i vissa klasser för att så många elever som möjligt ska uppnå undervisningens mål. Lärarna beskriver att de i samråd med elevhälsan skapade mindre undervisningsgrupper för att möta elevernas behov och att extra lärarresurser tillfördes. Enligt de intervjuade lärarna upplevdes mindre grupper vara ett framgångsrikt sätt att möta elevernas behov. Enligt de intervjuade lärarna vill rektorn att skolan generellt ska jobba mer inkluderande och ge de elever som är i behov av särskilt stöd rätt hjälp inom de befintliga klasserna.

Enligt de intervjuade eleverna har skolan försökt förbättra studieron genom att vissa elever deltagit i samtalsövningar. Eleverna tror dock att de tror att de förbättringar som skett beror mer på att eleverna mognat än insatserna i sig.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn ännu inte fullt ut tar ett övergripande ansvar för elevernas lärmiljö i stort och för studieron i klassrummet. Utredningen visar att rektorn systematiskt följer upp hur lärarna arbetar för att förankra skolans värdegrund i sin undervisning. På samma sätt följer rektorn upp kvaliteten i olika lärares undervisning avseende bland annat studiero. Trots att rektorn vid dessa uppföljningar kan konstatera att det finns lärare som behöver stöd och handledning för att säkerställa studiero på lektionerna har sådana åtgärder bara delvis vidtagits. Vidare visar utredningen att den organisation som rektorn skapat för att förbättra undervisningens kvalitet ännu inte lett till att eleverna upplever att de har studiero på alla lektioner.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta förstahandsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare genomförs en uppföljande elevenkät med elever i de två klasser vars lektioner observerats.

Tabellen visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Alneskolan	Antal
Inledande elevenkät	109
Intervjuade elever	11
Lektionsobservationer	7
Uppföljande elevenkät	113
Intervjuade lärare	8